

Трофименко Володимир Анатолійович, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри філософії, Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, м. Харків, Україна
e-mail: 6791976@gmail.com
ORCID ID: orcid.org/0000-0003-2240-3727

МЕДІЙНО-ІНФОРМАЦІЙНА СТОРОНА РОБОТИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

Реформа правоохоронної системи, яка привела до створення Національної поліції, проходить на тлі інформаційного вибуху у нашій країні. Велика кількість різноманітних ЗМІ і не тільки повинна бути використана правоохоронною системою для роз'яснення свого місця у суспільстві та зміцнення свого позитивного образу. Але все це повинно проводитись у рамках діючого законодавства про інформацію.

Ключові слова: Національна поліція; правоохоронна система; ЗМІ; законодавство про інформацію.

Постановка проблеми. Сучасність диктує нові умови існування та ефективної діяльності державних інститутів, зокрема правоохоронної системи. Громадськість вимагає не тільки злагодженої, ефективної роботи Національної поліції за своїм призначенням, а й всебічного звітування та інформування громадян про правоохоронну діяльність.

В Україні на сьогодні створені та існують чимало засобів масової інформації (ЗМІ) різних видів: від класичних (друкованих) до більш технологічних (телевізійні канали, радіостанції, мережа Інтернет тощо). Також на громадську думку, окрім ЗМІ, впливають й інші інститути, які не мають головної функції інформування громадян (кінематограф, книгодрук тощо). Не треба забувати і про те, що на окрему людину також має вплив її оточення, ті, з ким вона спілкується. Усе це потрібно враховувати, коли необхідно створити позитивний образ якого-небудь суспільного інституту, в тому числі правоохоронної системи.

Національна поліція України є публічним державним органом, образ якого впливає на ефективність роботи та взаємодії з громадськістю. Тому формування позитивного образу цього правоохоронного органу є одним із головних завдань та повинно проводитись на всіх рівнях у межах діючого законодавства про інформацію.

Розробленість тематики. Закон України «Про Національну поліцію» набув чинності у листопаді 2015 р. Відтоді фактично почалося фундаментальне наукове осмислення діяльності нового правоохоронного органу. Але медійно-інформаційна сторона роботи Національної поліції та її законодавче підґрунтя фактично не досліджувались.

Метою цієї публікації є аналіз медійно-інформаційної сторони роботи Національної поліції, що може бути використане як основа для створення позитивного образу Національної поліції.

Виклад основного матеріалу. Ефективність роботи правоохоронної системи залежить від всебічної уваги до неї з боку держави. Так було і в Радянському Союзі. У 1966 р. за міністра Щолокова починається масштабне реформування Міністерства охорони громадського порядку: його перейменовують на Міністерство внутрішніх справ, роблять централізованою структурою, змінюють структуру центрального апарату, вводять генеральські звання для вищого керівництва, вводять єдиний на території СРСР однострій та окрас техніки, підвищують грошове забезпечення міліції. Для того, щоб зробити міліцію відкритою, змінюється система добору до міліції. До міліції може прийти будь-хто. Зі свого боку це показувало необхідність у міліцейській освіті. Тому варто відмітити створення міліцейських вищих навчальних закладів. Але це ще не все.

Постало завдання підвищити повагу до міліції з боку громадян. Для її вирішення долучаються усі державні інституції. З'являються правові та міліцейські журнали («Людина і закон», «Радянський міліціонер» та ін.), знімається велика кількість кінематографічної продукції: «Петровка, 38», «Огарьова, 6», телесеріал «Слідство ведуть знавці», комедійні кінострічки про дільничного Аніскіна і так далі. Новостворене міністерство розпочинає контактувати зі спілками журналістів, письменників, композиторів та іншими організаціями для оновлення і створення позитивного образу радянського міліціонера. За три-чотири роки професія «міліціонер» стає однією з найпопулярніших на теренах Радянського Союзу [1, с. 40–80].

Враховуючи, що все у СРСР було державним, можна сказати, що держава залучила усі свої необхідні ресурси для зміни ставлення громадян до правоохоронців та створення їхнього позитивного образу.

Хоча Національну поліцію було створено дещо раніше, її системне реформування почалося в Україні з листопада 2015 р. Тоді повністю набрав чинності основний Закон – «Про Національну поліцію» [2] – і поліція розпочала свою діяльність. Як це не цікаво звучить, українська поліція почала своє формування з радянських принципів: було змінено і спрощено систему добору до поліції – людина до 35 років з середньою освітою могла вступити до лав нового правоохоронного органу. Також було анонсовано створення Поліцейської академії [3]

та запущено рекламу про вакансії на телебаченні та у громадському транспорті. По телеканалах періодично розміщувалась інформація про чергування нових поліцейських. Поліцейські стають публічними.

Але за даними статистичного дослідження «Довіра соціальним інституціям», проведеного Київським міжнародним інститутом соціології, станом на 1 лютого 2017 р. Національній поліції довіряло 22,9% громадян, не довіряло – 44%, баланс «довіра – недовіра» склав 21,9%, патрульній поліції довіряло 25,6% громадян, не довіряло – 41,7%, баланс «довіра – недовіра» склав 16,1%. Інститут також розкрив рівні довіри до Нацполіції: повністю довіряю – 4,1%, скоріше довіряю – 18,8%, важко сказати – 31%, скоріше не довіряю – 23,2%, не довіряю – 20,8% [4]. Чому ж на сьогодні має місце така статистика? Чому поліція стає у центрі гучних скандалів [5]? Чому одна з найгучніших реформ загальмувала?

З'ясовуючи причини такої ситуації, необхідно виділити як внутрішні, так і зовнішні.

Однією з головних зовнішніх причин можна назвати свободу слова та журналістики. Представників ЗМІ більше цікавить «яскравість» новини, її зовнішній прояв. Те, що вона несе мінімальне інформаційне чи пізнавальне навантаження, не завжди цікавить журналістів. Іншою зовнішньою причиною є те, що сьогодні існує обмаль державних інформаційних друкованих засобів масової інформації і фактично відсутня державна інформаційна політика. Мова не йде про те, щоб диктувати журналістам, що і як розказувати, а про те, що потрібно висвітлювати позицію держави з тієї чи іншої події. Всі ці причини призводять до того, що маленька, нікому не потрібна новина може бути роздута до рівня головної та підхоплюється іншими представниками ЗМІ. І дуже часто суб'єктами таких новин стають поліцейські.

До зовнішніх причин також можна віднести низький рівень правової культури громадян, який культивувався не один десяток років та привів до низького рівня ставлення до правоохоронної системи взагалі та зокрема до її окремих представників.

Головними внутрішніми причинами можна назвати низький рівень підготовки нових патрульних поліцейських та їхню самовпевненість. Людина з середньою освітою не може отримати достатньо правових знань для ефективного та правильного виконання своїх обов'язків. До речі, у провідній країні Європи – Німеччині – поліцейських готують 2,5 роки, витрачаючи на підготовку поліціанта 60 тисяч євро [6, с. 104–105]. Не отримують у достатній мірі нові поліцейські і знань про основи психології та спілкування з громадянами. Хоча нормативно-правові акти, які регламентують їхню взаємодію з громадськістю, цього вимагають: «Під час виконання службових обов'язків поліцейський повинен: виявляти повагу до гідності кожної людини, справед-

ливо та неупереджено ставитися до кожного, незважаючи на расову чи національну приналежність, мову, стать, вік, віросповідання, політичні чи інші переконання, майновий стан, соціальне походження чи статус, освіту, місце проживання, сексуальну орієнтацію або іншу ознаку... поводитися стримано, доброзичливо, відкрито, уважно і ввічливо, викликаючи в населення повагу до поліції і готовність співпрацювати... контролювати свою поведінку, почуття та емоції, не дозволяючи особистим симпатіям або антипатіям, неприязні, недоброму настрою або дружнім почуттям впливати на прийняття рішень та службову поведінку» [7]. Прояви недотримання наведених вимог та самопевненості ми також часто бачимо у різноманітних репортажах. Варто зазначити, що, на думку автора, нові правоохоронці були впевнені, що громадськість їхню діяльність автоматично прийме як правильну. І все це «протікає» у засоби масової інформації.

Таким чином, зазначимо, що медійно-інформаційна сторона роботи патрульної поліції сьогодні виглядає не дуже гарно. Сама поліція не завжди акцентує увагу на важливих аспектах роботи правоохоронців, іноді інформація подається непрофесійно, коментарі правоохоронців дуже часто подаються пізніше, ніж це потрібно. Самі правоохоронці дуже часто стають учасниками сумнівних новин, в яких вони виглядають як недобросовісні представники правоохоронної системи. Варто наголосити: не завжди правоохоронці враховують те, що представники ЗМІ можуть навмисно чекати якихось «проколів» правоохоронців.

На жаль, автор також не знайшов жодного друкованого джерела (періодичного журналу, газети тощо), які б випускались Національною поліцією. Також не зрозуміло, чому у 2018 р. Національна поліція має лише свій тимчасовий інтернет-портал [8].

Для вирішення проблем медійно-інформаційної діяльності поліції необхідно враховувати принципи медійної та інформаційної грамотності, запропоновані ЮНЕСКО у 2017 р.:

Принцип 1. Інформація, комунікація, бібліотеки, медіа, технології, Інтернет мають використовуватися суспільством критично. Вони рівні за статусом, і жодне з цих джерел не варто вважати більш значущим, ніж інші.

Принцип 2. Кожен громадянин є творцем інформації/знань. Кожен має право на доступ до інформації/знань та право на самовираження. Медійна та інформаційна грамотність має бути для всіх – і для чоловіків, і для жінок, – і тісно пов'язана з правами людини.

Принцип 3. Інформація, знання та повідомлення не завжди є нейтральними, незалежними чи неупередженими. Будь-яка концептуалізація, використання і застосування інформації повинні зробити це твердження прозорим і зрозумілим для всіх громадян.

Принцип 4. Кожен громадянин хоче отримувати і розуміти нову інформацію, знання і повідомлення та мати можливість на спілкування з іншими, навіть якщо він не висловлює це прагнення. Їхні права на це ніколи не мають порушуватися.

Принцип 5. Медійна та інформаційна грамотність не набувається одночасно. Це постійний та динамічний досвід і процес. Його можна вважати завершеним, якщо він включає в себе знання, вміння та настанови щодо використання, створення та передачі інформації, щодо медіа та технологічного контенту [9].

Ці принципи акцентують увагу на беззаперечності права на інформацію, але при цьому нагадують про необхідність медійної та інформаційної грамотності. Це пов'язано з тим, що не вся інформація є нейтральною та неупередженою. З цього випливає потреба у медійній та інформаційній освіті представників Національної поліції – і не тільки представників прес-служб, а й рядових патрульних поліцейських. Вони повинні вміти не тільки доносити інформацію про певні події, а й вміти виглядати в інформаційних сюжетах. Дуже важливо навчити поліцейських триматись перед однією чи кількома камерами. Такого навчання сьогоднішні поліціанти не проходять.

На державному рівні необхідно розробити спеціальну програму сприяння побудові позитивного образу поліції. Але при цьому сама патрульна поліція не повинна сприйматись як реклама усього Міністерства внутрішніх справ, а як реально працюючий підрозділ МВС. Можна запропонувати такі заходи:

- державне сприяння створенню якісних художніх фільмів та серіалів про роботу правоохоронців (фінансування чи співфінансування зйомок тощо);
- проведення популяризаторських заходів про роботу поліції за участі самих правоохоронців, популярних осіб;
- на загальнонаціональному рівні більш урочисто святкувати 4 серпня – День національної поліції;
- більше залучати поліцейських до профілактичних та правових заходів;
- заснувати загальнонаціональний друкований засіб масової інформації від поліції;
- впровадити програму медійної та інформаційної освіти правоохоронців, а також журналістських навичок для представників прес-служб.

Висновки. З розвитком інформаційного простору медійно-інформаційна сторона роботи поліції буде розширюватись. Уже сьогодні по ній оцінюють чи не усю діяльність Національної поліції та МВС. Тому і Національній поліції, і всьому МВС потрібно все більше і більше професійно звертати увагу на цю сторону своєї роботи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кредов С. А. Щелоков. Москва : Молодая гвардия, 2016. 320 с.
2. Про Національну поліцію : Закон України від 2 липня 2015 р. № 580-VIII. URL: zakon5.rada.gov.ua/laws/show/580-19 (дата звернення: 03.01.2018).
3. Про створення поліцейської академії. URL: <https://www.5.ua/suspilstvo/v-ukraini-stvoreno-politseisku-akademiiu-nakaz-149584.html> (дата звернення: 03.01.2018).
4. Довіра соціальним інститутам. URL: <http://kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=678&page=1> (дата звернення: 03.01.2018 р.).
5. День Національної поліції. URL: https://24tv.ua/den_natsionalnoyi_politsiyi_ukrayini_2017_skandali_z_politseyskimi_n848642 (дата звернення: 03.01.2018).
6. Трофименко В. А. Правовиховна діяльність як один з основних напрямів діяльності правоохоронної системи. *Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*. Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія. 2017. № 3 (34). С. 98–110.
7. Правила етичної поведінки поліцейських : наказ МВС від 09.11.2016 № 1179. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z1576-16> (дата звернення 03.01.2018).
8. Сайт Національної поліції України. URL: <https://www.npu.gov.ua/uk/> (дата звернення: 03.01.2018).
9. П'ять принципів медійної та інформціної грамотності. URL: http://osvita.mediasapiens.ua/mediaprosvita/mediaosvita/yunesko_opublikovala_puat_printsipiv_mediynoi_ta_informatsiynoi_gramotnosti/ (дата звернення: 04.01.2018).

REFERENCES

1. Kredov S. A. Shhelokov. Moskva: Molodaya gvardy'ya, 2016. 320 s.
2. Pro Nacional'nu policiyu: Zakon Ukrayiny' vid 2 ly'pnya 2015 roku # 580-VIII. URL: zakon5.rada.gov.ua/laws/show/580-19 (Data zvernennya: 03.01.2018 roku).
3. Pro stvorennya policejs'koyi akademiyi. URL: <https://www.5.ua/suspilstvo/v-ukraini-stvoreno-politseisku-akademiiu-nakaz-149584.html>. (Data zvernennya: 03.01.2018 roku).
4. Dovira social'ny'm insty'tutam. URL: <http://kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=678&page=1> (Data zvernennya: 03.01.2018 roku).
5. Den' Nacional'noyi policiyi. URL: https://24tv.ua/den_natsionalnoyi_politsiyi_ukrayini_2017_skandali_z_politseyskimi_n848642 (Data zvernennya: 03.01.2018 roku).
6. Trofy'menko V. A. Pravovy'xovna diyal'nist' yak ody'n z osnovny'x napryamkiv diyal'nosti pravooxoronnoyi sy'stemy'. *Visny'k Nacional'noho universy'tetu*

«Yury'dy'chna akademiya Ukrayiny' imeni Yaroslava Mudrogo». Seriya: Filosofiya, filosofiya prava, politologiya, sociologiya. 2017. # 3 (34). S. 98–110.

7. Pravy'la ety'chnoyi povedinky' policejs'ky'x: Nakaz MVS vid 9.11.2016 roku # 1179. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z1576-16> (Data zvernennya 03.01.2018 roku).
8. Sajt Nacional'noyi policiyi Ukrayiny'. URL: <https://www.npu.gov.ua/uk/> (Data zvernennya: 03.01.2018 roku).
9. P'yat' pry'ncy'piv medijnoyi ta informcinoyi gramotnosti. URL: http://osvita.mediasapiens.ua/mediaprovsvita/mediaosvita/yunesko_opublikovala_pyat_printsipiv_medijnoi_ta_informatsiynoi_gramotnosti/ (Data zvernennya: 04.01.2018 roku).

Трофименко Владимир Анатольевич, кандидат юридических наук, доцент, доцент кафедры философии, Национальный юридический университет имени Ярослава Мудрого, г. Харьков, Украина

МЕДИЙНО-ИНФОРМАЦИОННАЯ СТОРОНА РАБОТЫ НАЦИОНАЛЬНОЙ ПОЛИЦИИ

Реформа правоохранительной системы, которая привела к учреждению Национальной полиции, проходит на фоне информационного взрыва в нашей стране. Большое количество всевозможных СМИ и не только должны быть использованы правоохранительной системой для разъяснения своего места в обществе и укрепления своего положительного образа. Однако все это должно происходить в рамках действующего законодательства об информации.

Ключевые слова: Национальная полиция; правоохранительная система; СМИ; законодательство об информации.

Trofymenko Volodymyr Anatoliyovych, Candidate of Legal Sciences, Assistant Professor, Department of Philosophy, Yaroslav the Wise National Law University, Kharkiv, Ukraine

MEDIUM-INFORMATION SIDE OF WORK OF THE NATIONAL POLICE

Problem setting. *Modernity dictates the new conditions for the existence and effective functioning of state institutions, in particular, the law-enforcement system. The public*

demands not only the coordinated, effective work of the national police on its intended purpose, but also comprehensive reporting and informing of citizens about the law enforcement activities.

Today, there have been created and exist a large number of mass-media (mass-media) of different types in Ukraine: from classical (printed) to more technological (television channels, radio stations, Internet, etc.). Also, on public opinion, except mass-media, other institutions that do not have the main function of informing citizens (cinematographers, typographer, etc.) is also influence. Do not forget that the individual is also influenced by surrounding, those with whom he or she communicates. All this should be taken into account when it is necessary to create a positive image of every social institution, including the law enforcement system.

The National Police of Ukraine is a public agency, whose image influences on the effectiveness of work and interaction with the public. Therefore, the formation of a positive image of this law-enforcement agency is one of the main tasks and should be conducted at all levels within the framework of the present legislation for information.

Recent research and publications analysis. *The Law of Ukraine «About the National Police» came into force in November 2015. Since then, fundamental scientific conceptualization of the activities of the new law enforcement body has actually started. But the medium-information side of the work of the national police and its legislative basis was not actually investigated.*

Paper objective. *Analysis of the medium-information side of the work of the national police that can be used as a basis for creation a positive image of the national police.*

Paper main body. *The effectiveness of the law-enforcement system depends on the state's comprehensive attention to it. In this way was also in Soviet times. With the creation of a new national police, the problem of proper display of its activities and the creation of a positive image took place. But the statistics show a decrease of trust to this law enforcement agency. What is the reason?*

The author analyzes the external and internal reasons of this situation. To external ones belong the low level of the legal culture of citizens and the interest of the mass-media in «hot» news, when vapid news is swollen to a large extent.

To external reasons, the author refers a short term for police training, lack of minimum knowledge on the basics of journalism and psychology in their knowledge. The attention is also paid to the fact that the police are sometimes late with the necessary commentary on the news.

Based on the principles of media and information literacy published by UNESCO, the author proposes a series of measures to improve the medium-information side of the work of the national police.

Conclusions of the research. *With the development of the informative area, the medium-information side of the police will be expanding. Already today, all the activities of the national police and the Ministry of Internal Affairs are estimated due to it. Therefore,*

both the national police and the whole MIA need to pay more and more professional attention to this aspect of their work.

Short Abstract for an article

Abstract. *The reform of the law enforcement system, which led to the creation of a national police, takes place in the background of an information explosion in our country. A large number of different mass-media and not only should be used by the law enforcement system to explain its place in society and to strengthen its positive image. But all this should be done within the present legislation for information.*

Keywords: *national police; law enforcement system; mass-media; legislation for information.*

